

V Praze dne 22. května 2013
Č.j.: 480/13

Stanovisko komise pro hodnocení dopadů regulace

k návrhu

**zákona, kterým se mění antidiskriminační zákon, občanský soudní řád, zákon
o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a zákon o vojácích
z povolání**

I. Úvod:

Návrh legislativního řešení tzv. whistleblowingu, tedy zvláštní ochrany oznamovatelů protiprávního jednání navazuje na Analýzu whistleblowingu a ochrany oznamovatelů (dále jen "analýza"), na jejímž základě vláda dne 13. června 2012 rozhodla o způsobu řešení ochrany oznamovatelů, tj. o věcném řešení. Současně navazuje na vládou projednaný věcný záměr právní úpravy schválený usnesením vlády č. 851 z 21. listopadu 2012.

Předmětem materiálu je návrh doplnění antidiskriminačního zákona¹ a souvisejících předpisů o ustanovení, která by poskytovala osobám, které oznámí trestní činnost páchanou u jejich zaměstnavatele, resp. nadřízeného služebního funkcionáře, ochranu před odvetnými opatřeními ze strany zaměstnavatele (dále jen "viktimizace"). Tato ochrana by zahrnovala právo domáhat se u soudu, aby bylo od viktimizace upuštěno, a též obrácení důkazního břemene v případném soudním sporu nebo řízení ve věcech služebního poměru.

Návrh je doprovázen Závěrečnou zprávou z hodnocení dopadů regulace (dále jen "zpráva RIA"). Jako důvod pro nutnost regulace je zmíněn nedostatek ochrany zaměstnanců a příslušníků ozbrojených bezpečnostních sborů a vojáků z povolání – tedy potencionálních oznamovatelů (whistleblowerů) stávající právní úpravou. Zpráva RIA předkládá k návrhu řešení již pouze jednu variantu řešení, přičemž původní návrh věcného záměru projednaného na podzim 2012 v komisi RIA obsahoval tři

¹ Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon).

varianty věcného řešení, a to (I) právní ochranu kohokoliv, kdo oznámí protiprávní jednání, (II) právní ochranu kohokoliv, kdo oznámí trestně-právní jednání a (III) právní ochranu zaměstnance, který oznámí trestně-právní jednání u zaměstnavatele. Tyto varianty byly rovněž rozebrány ve výše uvedené analýze. Z těchto variant byla v rámci věcného záměru vybrána ta nejužší, tedy třetí, kdy je poskytována ochrana whistleblowerovi v případě trestněprávního jednání jeho pracovně-právních nebo služebních nadřízených v případě zaměstnanců nebo příslušníků bezpečnostních sborů a vojáků z povolání.

Z pohledu intenzity regulatorního zásahu a jeho očekávaných dopadů se tudíž toto opatření jeví jako výrazně minoritní. Předkladatel sám v odůvodnění uvádí, že smyslem zavedení této omezené varianty je postih nejzávažnější trestněprávní formy protiprávního jednání u příslušníků a zaměstnanců bezpečnostních sborů a armády. Současně by předložená úprava měla sloužit k otestování tohoto institutu v českém právním řádu, který je vzhledem k nedávné totalitní minulosti české společnosti nadále veřejnosti vnímán s určitým negativním podtextem.

II. Připomínky a návrhy změn:

Obecně lze konstatovat, že zpráva RIA oproti verzi předložené v rámci věcného záměru poměrně detailněji zabývá náklady a přínosy zvolené varianty řešení. Předkladateli lze na jednu stranu vytknout, že u paragrafového návrhu právní úpravy nepracoval nadále se třemi variantami RIA, jak tomu bylo u věcného návrhu. Tuto skutečnost lze ale akceptovat vzhledem k již dvakrát proběhlé diskusi o způsobu řešení na úrovni vlády při projednání analýzy řešení whistleblowingu a následně i věcného záměru řešení, na což samotná zpráva RIA odkazuje. RIA obsahuje popis provedených konzultací a konzultovaných míst a rovněž vysvětlení principů zvolené právní úpravy. Předkladatel se ve zprávě RIA neodvažuje odhadnout skutečný počet případů "whistleblowingu", který by tato právní úprava mohla iniciovat, vzhledem k neexistenci relevantních statistik. Mediálně jsou v této oblasti známy pouze jednotlivé případy veřejně odhalených korupčních jednání v rámci Armády ČR. Na základě střízlivých odhadů by se mohlo jednat o cca desítku případů ročně.

III. Závěr:

Zprávu RIA lze akceptovat i přes některé výše uvedené dílčí výhrady v části II. Předkladateli lze doporučit, aby před projednáním LRV a vládou do textu RIA doplnil popis dříve uvažovaných a vyhodnocovaných dvou variant rozsahu navržené právní úpravy, aby byly lépe zdůrazněny důvody vedoucí k navrženému řešení.

Vypracoval: JUDr. Petr Solský

Prof. Ing. Michal Mejstřík, CSc.
předseda komise